

Kráčíme po střeše pekla

RADIM KOPÁČ

Francouzskou spisovatelku Muriel Barberyovou (* 1969) si zdejší čtenář spojuje hlavně s románem *S eleganci ježka*. Se světovým bestsellerem, později filmem o jednom domě, jeho nájemnicích a jejich zvláště rozvíbrotaných vztahových sítích, kterou diriguje jedna malá holka odhodlaná k sebevraždě. Další autorčiny prózy tahle kniha odsunula do stínu.

Neprávem. Třeba ty poslední dvě; pozoruhodné už jen proto, že spolu souvisejí, a vlastně dost těsně: jde o dilogii. *Růže sama* vyšla v originálu v roce 2020 (v překladu o rok později), *Nesčetně hvězd* pak v roce 2022 – a v českém překladu před několika týdny.

Saké a lišky

Ty knihy jsou napsané v opačném gardu, vyprávějí proti proudu času: nejdřív přítomné, pak minulé. Nejdřív tedy *Růže sama*: příběh francouzské dívky jménem Rose, která vyjízdí jednoho dne na zásadní poznávací cestu do Japonska – převzít dědictví po svém čerstvě zemřelém otci, ale taky trochu pátrat po jeho stopě. Má k tomu pádný důvod: nikdy ho nepoznala, neviděla se, nemluvili spolu.

Je to drama jako na houpačce: úvodem je Rose protivná, nenáviditelná, plná nezvladatelného vzteku; ten ale postupně slábne pod silicím dojmem z naprosté odlišnosti japonského světa, z jeho dokonalé formy i emočního minimalismu, z jeho všednodenních rituálů stejně jako klidné víry, že pod střešou přítomného života bytuje samozřejmě i smrt a s ní

K čemu je dobré saké? A kam zmizely takové kvality jako pomalost, trvání, důkladnost, harmonie a krása, ptá se ve své knize *Nesčetně hvězd* spisovatelka Muriel Barberyová. FOTO PROFIMEDIA

všecko dávno minulé. Neurotická „růže“ z Evropy tak v orientálním Japonsku rozkvétá do plné krásy.

V novince *Nesčetně hvězd* jde Barberyová ke kořeni, sleduje Rosin profil, její osobní dějiny, které jí k té zmíněné poznávací cestě dovedly. Je to pátrání navenek

sice detektivní, v utajení, jenže ve finále plné fatálních děr a neznámých. Rose je dítě náhody, okamžitého milostného vzplanutí mezi Japoncem a Francouzku; on je úspěšný obchodník, ona pohledná zrzka, jejímž poznávacím znamením je „nepřítomnost“.

Z té cizoty pak vzejde její kruté rozhodnutí: svého milence a Rosina otce obratem vymaže ze světa. Japonec sice nastalou situaci přijme s klidem, ale souběžně najme ve Francouzčině domovně šikovné slídily s dobrými fotoaparáty, domluví s nimi pravidelné raporty – a vůbec se časem chová, jako by byl otcem na plný úvazek. S nepřítomnou dcerou pravidelně hovoří, například o „postupných fázích fermentace saké a důležitosti lišek“.

Příběh se vine roky, dekády. A jeho tempo je pozvolné, a ještě pozvolnější. Základní motivy se rituálně opakují. Japonce tráví čas kšeftováním, konzumací pochutin, hovory s přáteli a milostnými avantýrami v náručí žen; užívá si života naplno – a čeká. Francouzka ovšem vadne, propadá se beznadějně do svých hlubin – a postupně mizí. To katastrofální ztracení, které se samozřejmě propíše i do Rosiny osobnosti, završí jednoho dne sebevraždou.

Současná duše je vyschlá

Těch smrtí se ale seběhne najednou víc; umírají blízcí, přátelé, opory dosavadního Japoncova života. A jejich konec pak rezonuje v obecnější rovině. Krajinu příběhu smáčejí deště, týrají vichřice, ničí zemětřesení. Jako by matčin vadný osobnostní profil korespondoval s čím dál pokaženější globální realitou.

Současná duše je vyschlá

Řečeno s básníkem: „Kráčíme po střeše pekla s pohledem upřeným na květinu.“ Anebo stručněji, prozaicky: „Současná duše je vyschlá.“

Ten příběh se jeví navenek docela prostě, jednoduše až banálně. A ve finále smutně, tragicky. Ale povzbuzujících otázek je přece jenom víc. Skoro nesčetně. Co trápi-lo Rosinu matku, proč sprovodila ze světa nejdřív soužití v kompletní rodině – a potom, po letech, sebe samu? Proč Evropa vyhnala ze své přítomnosti veškerou potencialitu, jako třeba paralelní realitu, svět mrtvých, říši duchů? Kam zmizely takové kvality jako pomalost, trvání, důkladnost, harmonie a krása? Co míní Japonce svým prohlášením, že následuje „cestu žen“? K čemu je dobré saké – a jakou důležitost mají v japonské společnosti a kultuře lišky?

A proč první i druhou knihou o Rose prolíná pražský německy píšící židovský básník Rainer Maria Rilke? Román *Nesčetně hvězd* uzavírají právě jeho verše: „Padáme všichni, i ta ruka tady. / Pohled, ta druhá: padá prostě vše. / A přec je Kdosi, kdo ty všechny pády / Nesmírně něžně drží v ruce své.“

Muriel Barberyová: Nesčetně hvězd
Překlad Eva Sládková
Brno: Host 2023, 224 s.

.....
Autor je literární a výtvarný kritik